Koresteno

Korespondo-stenografo

da

Ferdinand Schrey
Honor-prezidero dil Germana Ido-Federuro
Membro dil komitato dil Mondo-Uniono dil Stenografisti

Adaptita ad Ido da

Ilmari Federn
Diplomizita Ido-Docero

Aparta edituro dil Korespondo-Folii

1932

Editerio Ido-Centrale (Hermann Jacob)
Soorstr. 75, Berlin-Charlottenburg 9, Germania

1. La konsonanti decensas, la vokali acensas od es horizontala. La signifiko dil signi ne dependas de la lineo, ma generale es preferinda stacigar sur la lineo l'unesma konsonanti. La sequanta signi adjuntesas nemediate. La vokali e la konsonanti t e k derivesas ek la apuda figuro; t i a es un-grada, k u ia du-grada, e mi-grada; la horizontali o ed io devas esar tam longa kam t e k.

ka ke ek ta ti to tu eko ok kati atako ita kateto akuta tota tuki Tokio.

2. p f c j sp sh. - Dextra kapi e sinistra pedi juntesas pinte kun o ed io, ma slinge kun la cetera vokali, qui darfas segun-bezone kelkete flexesar; ma atencez bone la difero inter a ed i: a ligas larje ed i ligas strete, simile inter u ed ia. Du konsonanti nejuntebla nemediate juntesas per mikra streketo horizontala, qua es omisata ye kt e ft, qui tale havas tri-grada signi.

pipo papo tipo fako pafo fato paketo paco peco ca ci co joki spaco spico speco shako shoko fishi - pt kt ft, apta akto fakto tekto takto shafto Etiopia Kaspia Pacifiko.

3. Per flexar addextre la pedo di t k p f formacesas d g b v.

Ido ago bedo vivo ovi evo fago figo da de di do du vu vi via guti dojo dogo Egiptia.

4. r l lt z s st. - Vokali juntesas a l e lt infre, a s e st supre. r e z ne konsideresas kom grado. l e r pos pedo rekta o sinistra skribesas avan ol.

rara la al il el ol ulu alta rozo razar raso es esis esos esus steli stalo stilo stulo lasta altra ultre gaso gazo kaso kazo lavas savas vidos partiso urbo facis lakto oktobro perfekta lukto delikto posto absoluta preferas tra tre pri plu grava kredar.

1.

i u e a ia o io t k

2.

p f c j sp sh

pt, Kt, ft

3.

l d K g p b f v

4.

r l lt z s st

Lektez laute! Kopiez singla vorto korekte 50 foye.

Kopiez la tota leciono 20 foye e lektez sen regardar la mashin-skribita texto.

Espero es vivo. Ka vi kredas to. Vu recevos ica letro per la posto. Lektez ol sorgoze: ol traktas serioza afero. Ido es grava kultur-faktoro. Il kaptis kelka fishi. Videz la reda e flava flori sub la bela verda arbori. La rezultajo dil elekti ja es publikigita.

5. h e n es cirklo-quarimi, n juntesas a plura konsonanti: nt nd nk ng nj ns nst - ma atencez: nc havas specala signo!

On ne horo honoro ante anke ankore ondo sonjo sponji senso instruktiva angoro alkoholo anjelo trans angulo fenestro voluntez internaciona.

Dio konsistas ek jorno e nokto. Kun kordiala saluti. En la sudo bel Hispania esas nia patrio kar. Voluntez respondar ankore ante la fino di junio.

6. Per ondigar a ed o naskas au ed eu. m e nc es simila a nd e c, ma skribata kelke addextre. ch nch x xt y ny.

Automobilo neutra me mondo demando aminda omna ma amoro tamen che serchar chanjar chanco manjar mancho axiomo maxim proxim exter texto ye ya yen yaro onyono augmentar eufonio ofensar.

La nomi dil kontinenti es Europa, Amerika, Azia, Afrika, Australia. Germania, Anglia, Francia es landi Europana. On ofte audas dicar: existas chancozi e malchancozi. La senci dil vorti senso e sinso multe diferas. Me ne aprobas la tendenco di ca jurnalo. Un yaro havas dek-e-du monati. Sustenez la Ido-movado per korespondar sur la tota mondo.

7. u mi-vokala = krucumo. Antea du-grada konsonanti prefere esez basigata ye un grado. qu=k+u, w=v+u. Hiati (ultre ia ed io) separesas per hoketo. Vorti tro alta o profunda evitesas per inter-rupto.

Qua qui quo westo:vesto aquo:vakua (v.p.7)

5.

h n nt nk nd ng nj ns nst

6.

a au o eu nd m c nc ch nch x xt y ny

„Angkor-Vat" da Ernst Anderegg.

[illegible] „Daumesnil" [illegible] Bois de Vincennes [illegible]

[illegible] Khmer, [illegible]

[illegible] Oswald Spengler. [illegible]

<u>Propra nomin</u> skribez ne per stenografo, ma per ordinara literi, adminime la unesma foyo, pose, se li ne troe kontredicas la fonetiko di Ido, on povas stenografar li. <u>Signaturo</u> sempre per ordinara literi!

<u>Duro de p. 4</u> [Komparez p. 5]

lango, linguo portar portuo quante quale individuo precipue. – Hiere cadie violea geologio aero muevi liuto samideano. – Kovreskas Kambodja expekti. –

Por omna populo sua propra linguo ed un duesma por omna populi. Ido es la linguo internaciona di la Delegitaro. –

Breuer-Freud: „Pri la psikala mekanismo di histeriala fenomeni"

Stilo abreviata (kpz.p.10)

On tre bone povas skribar la sistemo komp-

Texto di la lektaji sur pagini 6 e sequanta.

Angkor-Vat

Da Ernst Anderegg (Suisia)

L'ali dil nokto kovreskas la Franca chefurbo. Sunoza dio sequesas da stelklara vespero. Nekontebla lumi en la universo parolas pri la existo di altra mondi....

En e cirkum la mikra lago „Daumesnil" en la Bois de Vincennes varias kolori e lumi. Per fervoyi, automobili, vapornavi ed aeroplani venis stranjeri a Paris por la internaciona expozo koloniala. Omna nacioni e lingui renkontras su hike.

Angkor-Vat, la templo de Kambodja festas rinasko. Lente levas su la krecento super olu. En oranjea-flava koloro on perceptas ye la magiala lumo dil lum-projektili la templo kun sua sep tiaratra turmi. Rakonto ek Mil-ed-un-nokto! No, realajo tante profunda e marveloza, ke ol igas ni revar mem vigilante. Ka ne es quale se mito e misterio di Azia unionus su hike sub ali feala? En nekontebla skulturi e desegnuri dil turmi e galerii parolas la expreso di importanta, nekomparebla arto, de alegorial uniono e reprezento ek plantaro ed animalaro, ek historio e tradiciono, de religiala pensi di mondo spirital ed ideala del esto. La populo de Khmer, qua konstruktis dum olua pros-

, t.e.
breviata
vianta e
requa
streketo
. La vor-
pozesas
zar ica
rmi a la
ad alt-
omiseb-
nci -is
derivi-
-a -o -as.
do super
esar
s) ele-
sur,
r longi-
kurvo
a grado,
arkad-
La du-
eparate
te kun
e vokalo

skribesas literale.

Breuer-Freud: Pri la psikala mekanismo di histeri-

pero-tempo la „Monumento eterna de esforco homala", obligesis kun altra populi di Azia irar la voyo pasiva. Yarcenti igis obliviar Angkor en Indo-Chinia. Plantaro tropika ed abundanta, la rodanta dento dil tempo probis ditenar del futuro la mesajo pri la produkto eminenta dil homala spirito. Ma tamen, de nove la templo rikonstruktesis por la expozo koloniala.

Rasi e populi alternas en la prepondero-situeso dil mondo, la historio docas lo kom nechanjebla lego. E populi qui dormas, povas vekar. Dum repozo akumulesas forci e nutrivi por la metamorfoso ye nova vivo e prospero.

Fulgurado super Azia, yes, ja depos yari. Kad es signi de venonta prepondero-chanjo dil nacioni? Vere, semblas ke la nova Angkor-Vat es testo di spirito e latenta forco dil esto, forsan la interpretisto dil pre-sento di Oswald Spengler, kun poka promisi por ni ocidentani?

Stilo abreviata (kpz.p.10)

On tre bone povas skribar la sistemo komp-

lata por korespondar per "K... ", t.e.

breviata

vianta e

requa

streketo

. La vor-

pozesas

zar ica

rmi a la

e ad alt-

e omiseb-

enci -is

i derivi-

-a -o -as.

ado super

esar

s) ele-

i sur,

er longi-

kurvo

a grado,

arkad-

La du-

eparate

te kun

e vokalo

skribesas literale.

Breuer-Freud: PSIKOANALIZO ‚Pri la psikala mekanismo di histeriala fenomeni'	36 pagini. 0,50 M.

La palesko e senafektesko di ula memorajo dependas de plura faktori. Ante omno tre importas por ol, kad on reaktis energioze al afektint evento o ne. Ni komprenas hike kom reakto la tota serio di spontan e nespontana reflexi, per qui segun la experienco l'afekti descharjas su: De la ploro til la venjal ago. Se ta reakto eventas en suficanta quanto, lore granda parto dil afekto desaparas per lo; nia linguo pruvas ica fakto dil omnadiala observo per l'expresuri „parfuriar, parplorar su" edc. Se on supresas la reakto, lore l'afekto restas juntita kun la memorajo. Ofenso quan on venjis, se mem nur per vorti, memoresas altre, kam ta quan on mustis tolerar. La linguo agnoskas anke ca difero en la psikal e korpala konsequanti, ed expresas tre karakterizive la tacinte tolerita sufro kom „mortifiko". La reakto di la lezito a la traumato havas tote „*katarsiva" efiko propre nur lore, kande ol esas adequata reakto; quale la venjo. Ma en la linguo la homo trovas surogato po l'ago, per qua on povas preske same „par-reaktar" l'afekto. En altra kazi precize la parolo ipsa esas l'adequata reflexo, kom plendo e kom enunco pri la sufro pro ula sekreto (konfeso!). Se tala reakto per ago, vorti, ne eventas, lore la memoro pri l'evento konservas l'afektiv emfazo.

* purigiva

Breuer-Freud: Pri la psikala mekanismo di histeri-

Mikra Buletino

Kontenajo

MB es neutra e tamen mediacas opinioni; ol kontenas literaturaji, artikli populare ciencala, teknikala, filozofiala ed universala, ed imaji amuziva ed instruktiva. Pluse, omna informi — koncentrita — pri la Ido-movado.

Aparo-maniero

MB, fondita en 1923, aparas reguloze ye la komenco di omna monato. Redaktala klozo sempre ye la 15-a di la monato precedanta.

Formato ed ampleso

MB aparas en la formato 10,5x14,8 cm (Din A 6), omna nro sur 12 pagini ed en kovrilo.

Anunci

MB es la maxim difuzata Ido-monatalo; en ol mikra anunci kustas 0,50 M la unesma 10 vorti, omna plusa vorto 0,05 M. Uzez la MA!

Separata imprimuri

Separata imprimuri di artikli aparinta en MB kustas singla pag. ye ed. de 100 ex. 3,— M.

Abonpreci ye sendo ad un adreso

1 abono	1,50 Mark	20 aboni	14 Mark
5 aboni	5,00 Mark	50 aboni	24 Mark
10 aboni	8,00 Mark	100 aboni	40 Mark
15 aboni	11,50 Mark	Abonez por la grupo!	

Ido-Centrale (Hermann Jacob)
Soorstr. 75. Berlin-Charlottenburg 9

Stilo abreviata (kpz.p.10)

On tre bone povas skribar la sistemo kompleta por korespondar per "Koresteno", t.e. skribar omna literi sen irga abrevii.

Por ti qui preferas stilo kelke abreviata hike donesas sugesti pri reguli abrevianta e sigili (t.e. abreviuri specala por frequa vorti).

1. L'artiklo, la e l' = vertikala streketo (duima t) ye un grado super la lineo. La vorti al dal del dil a qui soldesas l, pozesas un grado super la lineo. On darfas uzar ica signi elevita anke por la kompleta formi a la ec. - La streketo povas juntesar anke ad altra prepozicioni. (e la, pro la).

2. Omisez omna dezinenci permisate omisebla: -a -as -o. Omisez -s en la dezinenci -is -os -us. Ne skribez d pos e o a ka.
Ne omisez che nomi, pronomi, vorti derivita de adverbi, e radiki per i od u: -a -o -a~~s~~.

3. La verbo esar: es = e ye un grado super la lineo. Omna altra formi dil verbo esar skribesas per la nura dezinenco (sen s) elevata (ecepte u=esus) ye un grado.

4. Qua, qui, quo = obliqua kruceti sur, super e sub la lineo; -n indikesas per longigar la streko avancanta.

5. Sigili: ke = k; por = p; pro = kurvo horizontala girlandatra, alta ye duima grado, longa ye du (=io); kun = simila kurvo arkadatra.
Pro e kun uzesas anke kom prefixi. La duesma kom kun ante vokali, skribenda separate ante konsonanti, kom kom- e kon- fuzate kun la sequanta konsonanto. Kom e kon ante vokalo skribesas literale.

Stilo abreviata

1\. la [l'] - la tero, la tero, la la tero, l'ero [la ero], la aero. - a: al, da: dal, de: del, di: d l.

2\. ama, me amas, amis, amos, amus, amanta, e, o, a. Ka, amar, amez, mea, via, antea, lora, Kontinue, Germania.

3\. es [as] esis, esos, esus, esez, esar, esir, esor, esanta, esinta, esonta.

4\. qua, qui, quo, quan, quin, quon

5\. Ke, por, pro, Kun. - Progreso, propago, projeto, propozo, propra, - Kun-ego, Kun-irar, Kun-pozar,* Kongreso, Kontestar, Kondiciono, Konquestar, KonKordo, Konforma, Kombinar, Konsiderar, KonstruKtar: Komitato, Konocar.

*Kompozar —

[protestis, Kontre, aprobis, pro quo, Kontenta, Kombatas]

Biografio di F. Schrey e Korestero [Kpz. p. 13]

19. 7. 1850 Elberfeld

Gabelsberger, Barmen

Rhenlando.

Stolze

Biografio di F. Schrey e Koresteno

Ferdinand Schrey naskis ye la 19.7.1850 en Elberfeld en Germania. Kom korespondisto di granda exportaco-firmo il lernis la stenografo da Gabelsberger, a qua il dedikis la pluparto di sua tempo. La urbo Barmen employis il kom oficał stenografisto, e plurafoye il anke stenografis tote sole dum la tri-semana sesioni dil provincal-parlamento dil Rhenlando. Asumante vendar skribmashino il komprenes-kis ke prekondiciono por rapide introduktar ol es instruktar personaro qua povez stenografar vortope e rapide kopiar per la mashino. Il establisis en Barmen l'unesma skolo por stenotipisti. La sistemo G. bezonis longa doco e nur tre poka instruktiti atingis kapableso suficanta praktikale. S. trovis, ke ca desfacileso nule esis necesa ma mem nocis la reala kurteso konsistanta precipue en la rapideso dil manu-movi skribala, ed elaboris projeto por esencala simpligo. La suceso multe ecesis l'expekti. En triimo dil tempo la lernanti atingis multe plu alta, ofte la duopla rezultajo. S. nun propozis adoptar oficale ta simpligi, ma on refuzis ed il koaktesis publikigar la reform-sistemo ye sua propra nomo.

Ke lo bona sucesas per su ipsa, es proverbo dicata multe, ma tamen falsa. Lo maxim bona sempre trovas la maxim akra rezisto se ol demandas esforco. Do la nova sistemo difuzesis rapide precipue pro la tre energioza propago di S. La skolo Stolze, qua komence kombatabis ol, ofris adoptar ol, kondicione ke koram la publiko e la propra adepti la transiro aspektez kom fuzo dil du sistemi, pro la preske duopla nombro de adepti la nomo Stolze esez l'unesma e la prezidero konservez la

Sistem-Tabelo

e a ia iu o io au eu t d k g p b f w sp sh c j r l lt

z s st ch m h n y x nt nd nk ng ns nch ns nst nc ny

kt ft xt qu w ä ö ü apta aero tr fl

Yen la tota „Koresteno"! Simpla signi, poka peno! E lejera plumo-traco ligas pensi a la spaco.

prezido anke en la nova skolo. Per texti videsas facile ke la nova sistemo Stolze-Schrey es l'antea sistemo S. kun poka sen-importa chanji. Pos rezisto S. konsentis; regretinde, nam il ja lore agnoskabis ed energioze deklarabis ke sua sistemo es nura simpliguro di G. ma ne ja la tote nove kreita perfekta popul-korespondo-stenografo. Ica povas e devas kreesar e remplasar la lora sistemo. En la unesma paragrafo dil statuti dil nova skolo St-S. deklaresis kom skopo krear ed introduktar simpla popul-stenografo.

La prezidero dil nova skolo retretigis S. del direktado e probis agitar kontre il per omna moyeni. Ico impedis il okupar su tante intense pri la steno e sua idei pri simpligar ol. Ma altri progresis, precipue Brauns e Scheithauer, qui konstruktabis sur anciena idei (aplikita 1851 da Rogol) e pruvis ke junto-streki sola, diverse longa e situata, ye kun-uzo di ondigo o kurvigo suficas kom vokal-signi. (Kontre ke la plumulta altra sistemi simbolizis la vokali per situar diverse la konsonanti o per dikigar li.) Anke la sistemi Melin (Suedia) e Groote (Nederlando) konstruktita segun ica principo vinkis omna altra sistemi en sua landi.

1927 S. invitesis elaborar projeto di sistemo maxim facila posible. Quankam jacadanta en la lito, il esis mentale fresha e klara e kapabla skribar. Il dedikis preske sua tota tempo a solvar ica tasko. Laborante il vidis ke la problemo esis solvebla nur sur la voyo Rogol-Scheithauer e ke sua tasko konsistis nur en eliminar l'ankora defekti di ica sistemi.

La rezultajo di lua intensa laboro dum duima yaro es la sistemo qua per kontinua korespondo dum itere duima yaro inter il e me ad-

aptesis ad Ido kom "Koresteno".

Schrey es amiko di la linguo internaciona. Olim il asistis konkurso eufoniala inter filologo Volapükista e gimnazial direktisto defensanta l'anciena Greka linguo. Ambi recitis longa poemi e prozo-texti: l'asistanti, cirkume 20-30 stenograferi, votis per granda majoritato por Volapük. Schrey lernis Esperanto e pose Ido, quan il decidoze preferas, quankam on esforcis retroganar lu. Il personale konocis nia pioniro Schneeberger e korespondis kun il. Plu tarde il retretis del mondolingual movado por okupar su plu intense pri sua stenografal aferi. Recente il riproximeskis ad Ido ed aceptis la honor-prezido dil Germana Ido-Federuro.

+

Yen simpla stenografo: la kompleta sistemo en sep lecioneti sur quar pagini, sugesti por abrevio e kelka lektaji. To es omno. Ankore kelka exerco e vu savos stenografar fluante.

Uzez "Koresteno" kom korespondo-stenografo, e vu sparos tempo, laboro e papero.

Komunikez a ni vua experienci, questioni, demandi e propozi. Ni respondos e povos uzar vua sugesti ye eventuale publikigo di listo de sigili e plu ampla regularo por abrevio.

Certe ne esos desfacila inventar sigili (abreviuri) por vorti quin vu uzas plu ofte. Ni joyos audar vua opiniono por selektar lo maxim apta ed eficienta. Vua experienci servez omna Ido-koresponderi ed adepti di "Koresteno". Skribez ad:

Ilmari Federn, Redaktero dil Korespondo-Folii
Caspar-Theyss-str. 25, BERLIN-Grunewald

+